

УДК 811.111'367:17.022.1:821.111(73)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2\(32\)-651-662](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-651-662)

Янчук Дарина Дмитрівна студентка кафедри теорії і практики перекладу, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м.Тернопіль

Пасічник Наталія Іванівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м.Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0001-6079-1383>

Закордонець Наталія Іванівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м.Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0003-4202-5516>

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ІДІОМ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ РОМАНУ ЕЛЕОНОР ПОРТЕР «ПОЛІАННА»

Анотація. У статті окреслено особливості відтворення ідіом в українських перекладах роману Елеонор Портер «Поліанна». Аналіз перекладацьких стратегій показав, що основними способами передачі ідіом в українській мові є дослівний переклад, якщо у цільовій мові існує еквівалент; еквівалентно-повний і неповний переклади, що дозволяють адаптувати ідіоми до стилістики і контексту тексту; описовий переклад, який є доречним у разі відсутності еквівалента в цільовій мові. Доведено, що використання цих стратегій залежить від стилістичного забарвлення і контексту, в якому вживається ідіома. Особливості перекладу ідіом з роману «Поліанна» виявили складності, пов'язані з культурно-маркованими елементами, стилістичними особливостями та виховною спрямованістю тексту. Зроблено висновок, що обидва досліджувані переклади Марії Карнаух-Шурпик і Євгена Плясецького демонструють різні підходи до передачі ідіом українською мовою. Також доведено, що в роботі Марії Карнаух-Шурпик більше уваги приділено стилістичній адаптації, тоді як переклад Євгена Плясецького прагне зберегти точність змісту художнього твору. Порівняльний аналіз двох українських перекладів показав, що жоден із них не є ідеальним. Зроблено висновок, що вибір стратегії перекладу залежить від мети перекладача, а саме досягнення стилістичної відповідності чи

змістовної точності. В обох перекладах трапляються як вдалі адаптації ідіом, так і спрощення або втрата конотацій. Практичне значення дослідження полягає у визначенні ефективних способів перекладу ідіом, які можуть бути використані у викладацькій, перекладацькій практиці та у подальших дослідженнях художніх текстів. Таким чином, аналіз підтвердив важливість і необхідність ретельного підходу до перекладу ідіом, що сприяє збереженню стилістичного багатства та культурної специфіки оригінального тексту.

Ключові слова: ідіома, художній переклад, культурні реалії, адаптація, конотація.

Yanchuk Daryna Dmytrivna student of the Department of Theory and Practice of Translation, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil

Pasichnyk Nataliia Ivanivna Ph.D. in Philology, Associate Professor, Department of Theory and Practice of Translation, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0001-6079-1383>

Zakordonets Nataliia Ivanivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Foreign Languages Department, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0003-4202-5516>

PECULIARITIES OF RENDERING OF IDIOMS IN UKRAINIAN TRANSLATIONS OF ELEANOR PORTER'S NOVEL “POLLYANNA”

Abstract. The article outlines the features of the rendering of idioms in Ukrainian translations of Eleanor Porter's novel “Pollyanna”. The analysis of translation strategies showed that the main methods of transmitting idioms in Ukrainian are literal translation, if there is an equivalent in the target language; equivalent-complete and incomplete translations, which allow adapting idioms to the stylistics and context of the text; descriptive translation, which is appropriate in the absence of an equivalent in the target language. It is proven that the use of these strategies depends on the stylistic coloring and context in which the idiom is used. The features of the translation of idioms from the novel “Pollyanna” revealed difficulties associated with culturally marked elements, stylistic features and educational orientation of the text. It is concluded that both of the studied translations by Maria Karnaukh-Shurpik and Yevhen Pliashetsky demonstrate

different approaches to transmitting idioms in Ukrainian. It is also proven that in the work of Maria Karnaukh-Shurpik more attention is paid to stylistic adaptation, while the translation of Yevhen Pliashetsky seeks to preserve the accuracy of the content of the work of art. A comparative analysis of the two Ukrainian translations showed that neither of them is ideal. It is concluded that the choice of translation strategy depends on the translator's goal, namely, achieving stylistic correspondence or content accuracy. In both translations, both successful adaptations of idioms and simplification or loss of connotations occur. The practical significance of the study lies in determining effective ways of translating idioms that can be used in teaching, translation practice and in further research of literary texts. Thus, the analysis confirmed the importance and necessity of a careful approach to the translation of idioms, which contributes to the preservation of the stylistic richness and cultural specificity of the original text.

Keywords: idiom, literary translation, cultural realities, adaptation, connotation

Постановка проблеми. «Поліанна» – роман для дітей американської письменниці Елеонор Портер, який був вперше опублікований 1913 року. Його головною героїнею є дівчинка-сирота, ім'ям якої і названо твір. Історія з того, що після смерті батька Поліанна приїздить жити до своєї суворої та замкненої тітки Поллі. Дівчинка докорінно змінює життя маленького містечка, навчаючи всіх навколо “грати в радість”. Провідним мотивом твору є те, що навіть у найгіршому можна знайти щось хороше. Роман є своєрідним переосмисленням “американської мрії” та закликом до оптимізму. Образ головної героїні та сюжет є досить типовими для літератури XIX століття, але водночас є такими, що запам'ятовуються надовго, зокрема й завдяки неповторному та багатому авторському стилю Елеонор Портер. Образ Поліанни став культовим та впізнаваним. Навіть назва ім'я цієї героїні стало своєрідною ідіомою: Поліанною називають надто оптимістичну і трохи наївну людину. За мотивами книги знято декілька фільмів та аніме. Українською є чотири переклади цього твору, які існують у десяти виданнях різних видавництв. Популярністю ця книга завдячує не лише оптимістичній ідеї, але й неповторному авторському стилю Елеонор Портер, яка використала все багатство діалектизмів, ідіом, художніх засобів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Образність мовлення, яка створюється за допомогою ідіом розвиває асоціативне мислення та допомагає краще зрозуміти сказане. Загальновідомо, що фразеологічне багатство будь-якої мови є відображенням багатвікового життєвого

досвіду, звичаїв і традицій, накопичених у свідомості народу. Незважаючи на те, що цей розділ мовознавства активно досліджується лінгвістами з середини минулого століття, вчені не дійшли єдиної думки щодо визначення фразеології та її основних ознак. У галузі теорії фразеології, до якої належить ідіоматика, працювали зокрема М. Алефіренко, Ш. Баллі, П. Гіро, Ф. Кауї, В. Глущенко, М. Демський, М. Мокієнко, Ф. Палмер, Л. Ройзензон, Л. Скрипник, О. Смирницький, Л. Сміт, Гл. Фернандо, її структуру вивчали І. Арнольд, О. Кунін, Л. Скрипник, О. Смирницький, М. Шанський, семантику – Я. Баран, Ю. Прадід, В. Ужченко, Д. Ужченко, фразеологічну ідеографію досліджували зокрема Ю. Лебеденко, І. Мирошніченко, К. Мізін, І. Патен, Ю. Прадід, В. Ужченко.

Дослідження перекладу ідіом є важливим у контексті глобалізації та міжкультурної комунікації, оскільки ідіоми, які є складовою частиною мовного і культурного коду, відображають специфіку національної ментальності. Їхній правильний переклад сприяє точному відтворенню змісту художніх текстів і поглибленню розуміння літературних творів. Використання порівняльного аналізу дає можливість розглянути важливе питання сучасної компаративістики – взаємозв'язок мови та культури [1], [2], [3].

Ідіоми відіграють важливу роль у художній літературі, надаючи творам глибини та стилістичної різноманітності. Їх значення проявляється у таких ключових аспектах:

1. Характеристика персонажів. Фразеологізми часто використовують для відображення характеру або соціального статусу персонажів художнього твору. Наприклад, мовлення героїв із сільської місцевості може бути багатим на побутові ідіоми, а мовлення героїв індустріальних регіонів – на ідіоми з професійною семантикою.

2. Передача емоцій і атмосфери. Через фразеологізми автори створюють емоційний фон твору, підсилюючи драматизм, гумор, трагічність.

3. Збагачення художнього стилю. Ідіоми надають тексту багатшаровості та образності. Вони допомагають автору уникати прямолінійності у висловлюваннях, замінюючи буквальні фрази на метафоричні, що дозволяє глибше розкрити зміст твору та увиразнити його.

4. Відображення культури. Фразеологізми відображають культурну ідентичність. Вони заглиблюють читача у контекст традицій, історичних подій і світогляду, що панували в середовищі, у якому розгортається сюжет.

5. Побудова конфлікту або сюжету. Деякі фразеологізми можуть слугувати засобом розвитку сюжету або підкреслювати конфлікт між персонажами. Наприклад, іронічні та саркастичні вислови, можуть спричинити конфлікти між героями.

Пошук ідіом у художньому творі вимагає уважного прочитання, звернення уваги на вирази, які не можна сприймати буквально. Варто

особливо зосередитися на діалогах, адже мова персонажів містить багато фразеологічних одиниць.

Аналіз перекладів ідіом у романі «Поліанна» Елеонор Портер є актуальним для вдосконалення перекладацьких стратегій та розуміння художніх особливостей тексту. Роман «Поліанна» вивчають за програмою із зарубіжної літератури у п'ятому класі. Він широко досліджений з морально-етичної та виховної перспективи, його цитують у різних контекстах, але, на жаль, він залишається мало дослідженим із точки зору перекладознавства. Мова твору є багатою, зокрема на ідіоми, переклад яких є основною сферою моїх наукових інтересів. На жаль, наразі серед досліджень українських перекладознавців немає жодної наукової праці, яка піднімала б тему перекладу ідіом в романі «Поліанна».

Метою статті є дослідження особливостей перекладу ідіом з англійської мови на українську на матеріалі роману «Поліанна» Елеонор Портер. Для реалізації поставленої мети необхідне виконання таких завдань: визначити поняття ідіоми та її функції в тексті; проаналізувати основні стратегії перекладу ідіом; дослідити особливості вживання ідіом у романі «Поліанна»; провести порівняльний аналіз перекладів ідіом у версіях українських перекладів роману.

Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження:

Компаративний аналіз – для порівняння перекладів ідіом у різних версіях тексту.

Семантичний аналіз – для визначення значення ідіом в оригінальному тексті та їх адекватності в перекладі.

Стилістичний аналіз – для виявлення ролі ідіом у створенні художнього стилю.

Виклад основного матеріалу. Роман «Поліанна» Елеонор Портер є цікавим об'єктом дослідження перекладацьких студій через наведені нижче особливості, які впливають на стратегії перекладу, а саме:

1. Лексико-стилістичні особливості

- Мова персонажів: у романі часто використовується ідіоми, діалектизми, просторіччя зокрема в діалогах. Наприклад, сільська і безпосередня мова служниці Ненсі різко контрастує із вишуканістю та скупістю висловлювань тітки Поллі.

- Риторичні особливості: твір насичений емоційною лексикою та риторичними питаннями, що відображають щирість і відкритість головної героїні.

- Гра слів: у романі зустрічаються складні для перекладу каламбури та алітерації. Наприклад: *"Pollyanna is always positively pleased!"*

2. Культурно-марковані елементи

- Роман описує життя маленького американського містечка на початку ХХ століття. Реалії побуту, соціальні відносини та норми можуть бути важкими для сприйняття носіями інших культурних ідентичностей. Наприклад, Згадки про Ladies' Aid Society або orphanage system вимагають пояснень або адаптації.

- Роман містить численні біблійні алюзії, перефрази зі Святого Письма.

3. Особливості цільової аудиторії

- Цільовою аудиторією роману є діти, тому переклад має бути зрозумілим для них, що вимагає ретельного підбору лексики, яка не була б перевантаженою чи застарілою.

- Роман має чітку виховну функцію, що має бути враховано під час перекладу, зокрема стилістично маркованих одиниць.

Оскільки в україномовному просторі паралельно існує щонайменше чотири переклади “Поліанни”, важливо було знайти найбільш цікаві для порівняння. Після дослідження видавничого ринку було вирішено зупинитися на двох перекладах, а саме, перекладах Марії Карнаух-Шурпик та Євгена Плясецького, які вийшли у видавництвах “ Навчальна книга — Богдан” та “Букшєф” відповідно. Переклад Марії Карнаух-Шурпик був вперше опублікований 2013 року і став хрестоматійним. Саме у цьому перекладі твір подано у підручниках із зарубіжної літератури. Водночас переклад Євгена Плясецького є досить новим, адже вийшов лише 2021 року. Відомо, що переклад художнього твору у певній мірі залежить від особистості перекладача, його мовних вподобань, віку, регіону походження. На жаль, наявної у вільному доступі інформації про цих перекладачів не достатньо, щоб зробити висновки щодо цього.

Для аналізу було обрано двадцять п'ять ідіом із роману. Вважаємо, що ця кількість є оптимальною для порівняльного аналізу, адже дає достатнє уявлення про особливості перекладу ідіом і відображає загальні риси перекладу у текстах, які аналізуються. Багато з цих ідіом вплетені в діалоги, що допомагає читачеві зрозуміти неповторний характер кожного персонажа, підкреслює особливості його мовлення, соціального статусу, вподобань [6]. Нижче наведені приклади цих ідіом, їхні пояснення та варіанти відтворення у перекладах Марії Карнаух-Шурпик і Євгена Плясецького.

1. Oh, won't that be nice!' cried Nancy, thinking of the **sunshine** her own little sisters **made** in the home at 'The Corners' [6]

У реченні наявна авторська ідіома “make sunshine”, яка означає “приносити радість” і дослівно перекладається як “робити сонячні промінці”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: - О, місіс Гаррінгтон, це ж чудово! - радісно вигукнула Ненсі згадавши своїх молодших сестричок [4].

Переклад Є. Плясецького: - Як добре! - зраділа Ненсі, з ніжністю згадуючи своїх маленьких сестричок які лишилися в Корнері [5].

В обох варіантах перекладу ідіома опущена.

2. However, I intend **to make the best of it**, of course [6].

Ідіома “to make the best of it” означає “зробити все якнайкраще у ситуації, яка склалася” і дослівно перекладається як “зробити найкраще з цього”.

У перекладі М. Карнаух-Шурпик це речення опущене. Можливо, причиною цього є те, що попередній монолог тітки Поллі про почуття обов’язку є достатнім, щоб зрозуміти, що вона зробить усе якнайкраще.

Переклад Є. Плясецького: - Та все ж я мушу **докласти всіх зусиль** [5].

Застосовано евівалентно-неповний переклад, адже підібраний український фразеологізм-відповідник не передає конотативного значення прийняття ситуації, яке присутнє в оригіналі.

3. ‘Of course, ma’am; it was only that I thought a little girl here might—might **brighten things up** for you,’ she faltered [6].

Ідіома “bright sth up” означає “зробити щось яскравішим, щасливішим, радіснішим” і дослівно перекладається як “зробити щось яскравішим”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: - Звичайно, мем, я лише хотіла сказати що мабуть маленька дівчинка **стане великою втіхою для вас**, - пробубоніла винувано [4].

У перекладі Марії Карнаух-Шурпик ідіома замінена антитезою “**маленька** дівчинка стане **великою втіхою**”, що на мою думку є досить вдалим.

Переклад Є. Плясецького: -Я лишень подумала, що ця маленька дівчинка якось **пожвавить усе довкола** [5].

У перекладі Євгена Плясецького ідіома “bright smth up” замінена на описове дієслово “пожвавити”, яке передає її значення, але, на мою думку, не має достатньо сильного конотативного значення, якого можна було б досягнути за допомогою ідіоми.

4. ...ventured Nancy, vaguely feeling that somehow she must **prepare a welcome** for this lonely little stranger [6].

Ідіома “prepare a welcome” є варіантом ідіоми “make a welcome”, яка означає “зустріти когось”. Вона буквально перекладається як “підготувати зустріч”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: ...не витримала Ненсі, знаючи що окрім неї тут **ніхто щиро не зустріне дівчинку** [4].

У цьому реченні використано антонімічний описовий переклад із розширенням змісту, що додає йому більшої емоційності.

Переклад Є. Плясецького: Ненсі розуміла що має як найкраще **підготувати цей дім до зустрічі** самотньої маленької незнайомки [5].

Цей переклад є еквівалентно-неповним. У реченні використана конкретизація “підготувати цей дім”, вказуючи на те, що, навіть якщо вдасться зробити дім достатньо зручним і чистим, то підготувати сувору тітку Поллі до зустрічі з племінницею, на жаль, не вдасться.

5. In her own room, Miss Polly took out once more the letter which she had received two days before from the far-away Western town, and which had been so **unpleasant a surprise** to her [6].

Ідіома “unpleasant (a) surprise” означає щось неприємне і несподіване і буквально перекладається як “неприємна несподіванка”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: Закрившись у своїй кімнаті міс Поллі ще раз взялася за лист, якого отримала із далекого містечка на Заході і **за яким услід з'явилися клопоти** [4].

Застосовано описовий переклад із розширенням змісту і використанням персоніфікації “з'явилися клопоти”, що робить його більш яскравим.

Переклад Є. Плясецького: Тим часом міс Поллі повернулася до своєї кімнати їй в очі знову впав лист, що прийшов кілька днів тому. Він був із видаленого містечка десь на Заході, ставши для неї **прикрою несподіванкою** [5].

Застосовано дослівний переклад, адже в українській мові є ідентична ідіома.

6. I believe he was your deceased sister's husband, but he gave me to understand **the families were not on the best of terms** [6].

Ідіома “to be not on the best of terms” означає “не мати з кимось хороших стосунків” і дослівно перекладається як “бути не на найкращих умовах”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: Містер Вітьєр повідомив мене, що ви можете не погодитися. Він, бувало, натякав **про ваші сімейні неполадки** [4].

Застосовано описовий переклад, який створює недоречну жартівливу конотацію.

Переклад Є. Плясецького: Преподобний Джон був одружений із вашою вже покійною сестрою, однак, як ми знаємо **жодного спілкування між вашими родинами не було** [5].

Переклад є еквівалентно-неповним.

7. The family had **had little more to do** with the missionary's wife [6].

Ідіома “have little more to do with someone” означає майже не контактувати з кимось і дослівно перекладається як “мати мало спільного з кимось”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: Родина не мала наміру знатися із дружиною місіонера [4].

Переклад Є. Плясецького: Батьки у жодному разі не хотіли знатися з місіонерами [5].

Обидва переклади є еквівалентно-неповними, але переклад Євгена Плясецького краще увиразнює зміст речення.

8. Meanwhile, **time had not stood still** for the occupants of the great house on the hill [6].

Ідіома “time does not stand still” означає, що час іде і життя триває. Дослівно перекладається як “час на місці не стоїть”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: **Життя** у великому домі на пагорбі тривало, як завжди [4].

Описовий переклад із розширенням змісту: якщо час не стоїть на місці, значить життя триває.

Переклад Є. Плясецького: **Час невпинно рухався й далі** [5].

Застосовано антонімічний переклад “time had **not** stood still” - “час рухався” з опущенням і генералізацією (без зосередження на конкретному місці розгортання сюжету).

9. Nancy, in spite of her frightened submission to her mistress, **was no saint** [6].

Ідіома “to be no saint” означає, що хтось є недосконалим, має свої слабкості, і дослівно перекладається як “не бути святим”. Має помірну негативну конотацію.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: Незважаючи на покірність та страх перед господинею Ненсі іноді **проявляла сильний характер (незалежну, навіть свавільну натуру)** [4].

Застосовано описовий переклад зі зміною конотативного значення на позитивне з легким негативним відтінком (“свавільна натура”) з метою підкреслення того, що Ненсі є позитивним персонажем.

Переклад Є. Плясецького: Адже Ненсі попри звичну покірливість господині, **не вирізнялась терплячістю мучениці** [5].

Використано прийом конкретизації, додавання і розширення змісту, адже у цьому перекладі пояснюється, що Ненсі “не є святою” саме тому, що їй бракує терплячості. Конкретизація “свята” до “мучениця” є вдалою, адже підкреслює те, як морально важко Ненсі було виконувати поставлене перед нею завдання. Такий переклад теж схиляє читача до співпереживання Ненсі.

10. ‘Mr. Tom,’ began Nancy, **throwing a quick glance** over her shoulder to make sure she was unobserved; ‘did you know a little girl was comin’ here ter live with Miss Polly?’ [6].

Ідіома “throw a quick glance” означає “швидко глянути” та перекладається як “кинути швидкий погляд”, “окинути оком”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: - Містере Том, - почала вона, **пильно озирнувшись** аби упевнитися, що за нею ніхто не стежить [4].

Використано описовий переклад із додаванням “пильно”, яке підкреслює, що Ненсі є досить спостережливою і спритною.

Переклад Є. Плясецького: - Містере Том,- завела розмову Ненсі, **похапцем роззирнувшись**, чи ніхто за нею не стежить [5].

Використано описовий переклад.

11. To-day, however, Nancy was too full of her mission to be her usual talkative self; and almost in silence she took the drive to the station and alighted to wait for the train [6].

Ідіома “be full of something” означає бути надто зайнятим або захопленим якоюсь справою і дослівно перекладається як “бути повним чогось”.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: Однак зараз вона була така схвильована своїм дорученням, що за всю дорогу не промовила й словечка [4].

Переклад Є. Плясецького: Однак сьогодні вона не була схильна до порожніх балачок, цілком зосередившись на своєму дорученні; дорогою до станції вона не зронила жодного слова, а там одразу побігла чекати на потяг [5].

Обидва переклади є описовими, адже в українській мові немає ідіоми, яка б передавала значення “be full of something”. Однак, у межах того ж речення в обох перекладах вжито прийом компенсації. У перекладі Марії Карнаух-Шурпик наявна літота “не промовила й словечка”, а у перекладі Євгена Плясецького - ідіоматична літота “не зронила жодного слова”.

12. ‘Oh, yes; and I’ve been wondering all the way here what you looked like,’ cried the little girl, dancing on her toes, and sweeping the embarrassed Nancy from head to foot, with her eyes [6].

Ну, звичайно, весь час, поки їхала сюди, я уявляла собі яка ви! - вигукнула дівчинка, весело потанцюючи і зиркаючи на ошелешену Ненсі [4].

Звичайно, я всю дорогу намагалася уявити, яка ви себе, - зізналася дівчинка, пританцьовуючи навшпиньки і обдивляючись розгублену Ненсі з голови до п'ят (повний еквівалент) [5].

13. Nancy drew a long breath [6].

Ідіома, а точніше, ідіоматичний вираз “drew a long breath” може сприйматися буквально, як “перевести подих”, “глибоко вдихнути”, але також може мати значення “зібратися на дусі”, у якому і використаний у тексті.

Переклад М. Карнаух-Шурпик: Ненсі глибоко вдихнула [4].

У цьому реченні застосовано дослівний переклад.

Переклад Є. Плясецького: Ненсі перевела подих [5].

У цьому реченні використано еквівалентно-неповний переклад, адже він не до кінця передає хвилювання Ненсі.

14. Then she stole a glance at Timothy. Timothy's eyes were studiously turned away [6].

Ідіома "steal a glance" означає "подивитися крадькома" і дослівно означає "вкрасти погляд".

Переклад М. Карнаух-Шурпик: Зиркнула на Тімоті, але той відвів погляд [4].

Використано еквівалентно-повний переклад.

Переклад Є. Плясецького: Вона глянула на Тімоті, але той ховав очі [5].

Використано еквівалентно-неповний переклад.

Таким чином, в ході дослідження перекладу ідіом на матеріалі роману Елеонор Портер «Поліанна» були досягнуті основні поставлені завдання, що дозволило зробити такі висновки, а саме ідіоми як мовне явище є важливою частиною культурного коду будь-якої мови. Вони виконують функції збагачення тексту, створення емоційного забарвлення та передачі культурної специфіки. У художніх текстах ідіоми сприяють розкриттю характерів персонажів і глибшому зануренню читача у контекст твору.

Висновки. Аналіз перекладацьких стратегій показав, що основними способами передачі ідіом в українській мові є дослівний переклад, якщо у цільовій мові існує еквівалент; еквівалентно-повний і неповний переклади, що дозволяють адаптувати ідіоми до стилістики і контексту тексту; описовий переклад, який є доречним у разі відсутності еквівалента в цільовій мові. Використання цих стратегій залежить від стилістичного забарвлення і контексту, в якому вживається ідіома.

Особливості перекладу ідіом з роману «Поліанна» виявили складності, пов'язані з культурно-маркованими елементами, стилістичними особливостями та виховною спрямованістю тексту. Обидва досліджувані переклади — Марії Карнаух-Шурпик і Євгена Плясецького — демонструють різні підходи до передачі ідіом. У роботі Марії Карнаух-Шурпик більше уваги приділено стилістичній адаптації, тоді як переклад Євгена Плясецького прагне зберегти точність змісту. Порівняльний аналіз двох українських перекладів показав, що жоден із них не є ідеальним. Вибір стратегії перекладу залежить від мети перекладача: досягнення стилістичної відповідності чи змістовної точності. В обох перекладах трапляються як вдалі адаптації ідіом, так і спрощення або втрата конотацій. Практичне значення дослідження полягає у визначенні ефективних способів перекладу ідіом, які можуть бути використані у викладацькій, перекладацькій практиці та у подальших дослідженнях художніх текстів.

Таким чином, дослідження підтвердило важливість і необхідність ретельного підходу до перекладу ідіом, що сприяє збереженню стилістичного багатства та культурної специфіки оригінального тексту.

Література:

1. Бондаренко О. М., Радзіївська О. В. До проблеми перекладу англійських фразеологізмів. URL: http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/14697/Bondarenko_Radziievaska.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Гаврилюк А. П. Соціокультурні особливості англійських та німецьких фразеологізмів та способи їх перекладу українською мовою. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/288816037.pdf>.
3. Гомзякова О. Ю. Основні шляхи перекладу англійських фразеологізмів. URL: <https://int-konf.org/ru/2013/nauka-i-zhittya-suchasni-tendentsiji-integratsiya-u-svitovu-naukovu-dumku-23-25-05-2013/303-gomzyakova-o-yu-osnovni-shlyakhi-perekladu-anglijskikh-frazeologizmiv>
4. Портер Е. Поліанна. / пер. М. Карнаух-Шурпик. Тернопіль: Богдан, 2016. 256 с.
5. Портер Е. Поліанна. / пер. Є. Плясєцький. Київ: BookChef, 2024. 240 с.
6. Porter E. H. Pollyanna. Харків: Фоліо, 2023. 186 с.

References:

1. Bondarenko O. M., Radziievaska O. V. Do problemy perekladu anhliiskyykh frazeolohizmiv [To the problem of translating English phraseologisms]. URL: http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/14697/Bondarenko_Radziievaska.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].
2. Havryliuk A. P. Sotsiokulturni osoblyvosti anhliiskyykh ta nimetskykh frazeolohizmiv ta sposoby yikh perekladu ukrainskoiu movoiu [Sociocultural features of English and German phraseologisms and ways of translating them into Ukrainian]. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/288816037.pdf>. [in Ukrainian].
3. Homziakova O. Yu. Osnovni shliakhy perekladu anhliiskyykh frazeolohizmiv [The main ways of translating English phraseologisms]. URL: <https://int-konf.org/ru/2013/nauka-i-zhittya-suchasni-tendentsiji-integratsiya-u-svitovu-naukovu-dumku-23-25-05-2013/303-gomzyakova-o-yu-osnovni-shlyakhi-perekladu-anglijskikh-frazeologizmiv> [in Ukrainian].
4. Porter E. Polianna [Pollyanna]. / per. M. Karnaukh-Shurpik. Ternopil: Bohdan, 2016. 256 s. [in Ukrainian].
5. Porter E. Polianna [Pollyanna]. / per. Ye. Pliasettskyi. Kyiv: BookChef, 2024. 240 s. [in Ukrainian].
6. Porter E. H. Pollyanna [Pollyanna]. Kharkiv: Folio, 2023. 186 s. [in English].